

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig
forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2023

for Norgesmøllene AS

*Etisk handel Norge har vurdert at rapporten til Norgesmøllene AS oppfyller våre krav til basisnivå. Les mer om basisnivå **her**.*

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5 graders mål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer i Etisk handel Norge som er på Basisnivå1 oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep Responsible Business Conduct er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, dyr, samfunn og miljø – kalles aktsomhetsvurderinger (due diligence). Virksomheter over en viss størrelse er gjennom åpenhetsloven pålagt å gjøre aktsomhetsvurderinger på menneskerettigheter. Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger også på samfunn, miljø og dyr og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper (vår Code of Conduct) for bærekraftig forretningspraksis dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

Daglig leder

Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

Vi engasjerer oss aktivt for å bidra til et bedre miljø og en bærekraftig utvikling av samfunnet.

Gjennom å redusere miljøbelastningene av virksomheten vår skal vi bidra til å kutte utslippene av klimagasser.

Vi har derfor utarbeidet en egen bærekraftstrategi som er et styrende dokument i selskapet, samt vårt eget klimaregnskap som dokumenterer resultatene av vårt arbeid.

Strategien tar utgangspunkt i FN's bærekraftsmål, verdens felles plan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Siden dette er velkjente mål for våre kunder og samarbeidspartnere, ønske vi å bygge vår strategi på nettopp disse målene.

Vår strategi er utarbeidet for å gi oss klare og tydelige retningslinjer som skal styre oss i riktig retning fremover.

Våre fokusområder er:

1. Redusere matsvinn
2. Bærekraftig emballasje
3. Bidra til økt sunnhet i befolkningen
4. Etisk og bærekraftig verdiskapning
5. Ansvarlig forbruk og bruk av grønn energi i produksjonen

Norgesmøllene AS representerer over 150 år med samlet kunnskap om korn. Helt siden 1866 har vi gjennom generasjoner jobbet med kornbaserte produkter – og all vår drift har vært basert på det solide håndverket. Vi er fagfolk som kan korn. Vi finner det beste kornet og bearbeider det som bare vi kan.

Siden 1866 har vi bidratt sterkt til å skape bakeglede og spre matkunnskap i Norge og gjort Møllerens til Norges ledende merkevare for mel-, korn-, brød- og bakeprodukter, og Urkraft til en solid merkevare for produkter laget av havre. Gjennom våre innovative produkter av høy kvalitet ønsker vi å bidra til å skape minnerike matopplevelser – enten det er hjemme hos privatpersoner, i bakerier eller i storhusholdning.

Norgesmøllene AS er eid av bøndene i Norge, noe som sikrer deg førsteklasses produkter, og vi er stolte av at vi fremdeles er norske og bidrar til å sikre norske kornprodusenter gode betingelser og sikker avkastning på kornet sitt.

Vi skal kombinere sunn forretningsdrift med etisk adferd. Ved å etablere medlemskap i Etisk Handel Norge, forplikter vi oss til å sikre ansvarlig forretningspraksis i leverandørkjeden slik at handel bidrar til å ivareta både menneske- og arbeidstakerrettigheter.

" Vi engasjerer oss aktivt for å bidra til et bedre miljø og en bærekraftig utvikling av samfunnet "

Jan Erik Eikeland

Adm.direktør, Norgesmøllene AS

Styrets signatur

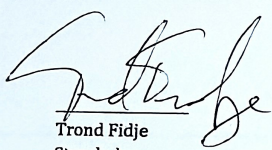

Norgesmøllene AS

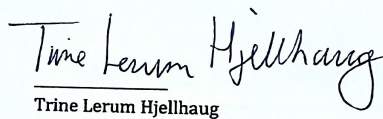
Styret i Norgesmøllene AS bekrefter med dette å ha mottatt og lest rapport utarbeidet for Etsk handel Norge som også danner grunnlaget for vår redegjørelse:

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2023
for Norgesmøllene AS
13. juni 2024

Trond Fidje
Styreleder

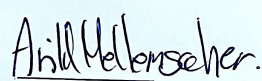
Trine Lerum Hjelldaug
Styremedlem

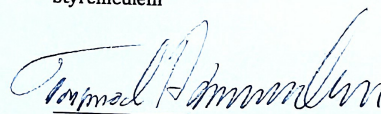
Line Hildonen Ramstad
Styremedlem

Niels Brinch-Nielsen
Styremedlem

Arild Mellesæter
Styremedlem (ans.rep)

Tormod Amundsen
Styremedlem (ans.rep)

Bergen, 13. juni 2024

Bergen
13.06.2024

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Norgesmøllene AS

Adresse hovedkontor

C Sundsgate 17, 5004 Bergen

Viktigste merker, produkter og tjenester

Norgesmøllene AS leverer mel og kornbaserte varer, bakemikser, glutenfrie produkter og en rekke havreprodukter med merkevarene Møllerens og Urkraft.

Beskrivelse av virksomhetens struktur

Norgesmøllene AS er et norskeid selskap, etablert for over 150 år siden. Vi er i dag en av landets ledende næringsmiddelbedrifter innenfor korn og melbaserte produkter. Under våre merkevarer Møllerens og Urkraft selger vi produkter i dagligvare, til bakerier, storhusholdning og på industrimarkedet.

Aksjeselskapet Norgesmøllene ble opprettet i 1995, gjennom en sammenslåing av tre møller. I 2003 kjøpte Felleskjøpet Øst Vest (nå Felleskjøpet Agri) Norgesmøllene, og solgte i 2005 deler av aksjeposten til Stiftelsen Fritt Ord.

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

1 292 536

Antall ansatte

134

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

---

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Vidar Haugsdal, Leder for kommunikasjon og bærekraft

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

vidar.haugsdal@norgesmollene.no

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

Korn kjøpes i hovedsak fra morselskap FKA (ca. 80 %). Ved behov for mer korn, kjøpes dette direkte fra utenlandske leverandører, - i hovedsak europeiske.

Andre råvarer kjøpes i hovedsak fra norske agenter eller direkte fra europeiske produsenter.

Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

50

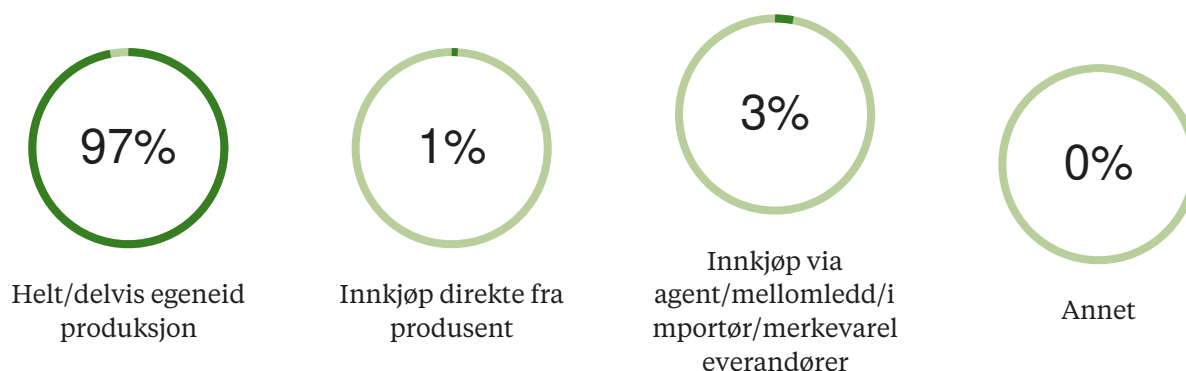

Kommentar til antall leverandører

Vi bestreber oss på å ha et begrenset antall leverandører for å minimere risiko. Leverandører som er tatt med i denne rapporten er begrenset til varer og tjenester kjøpt i tilknytning til vår produksjon i 2023 (designbyrå, it-tjenester, transport, råvarer, emballasje etc.).

Type innkjøp/ leverandørforhold

Vi har i all hovedsak egen produksjon, under merkevarene Møllerens og Urkraft. Vi produserer også enkelte andre merkevarer som ikke er eid av Norgesmøllene.

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Norge :	2
Polen :	2
Sverige :	3
Frankrike :	1
Danmark :	3
Tyskland :	1
Latvia :	2
Litauen :	2
Kasakhstan :	1

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter som virksomheten har oversikt over, og hvor mange produsenter dette er basert på:

Antall arbeidere

Antall produsenter dette er basert på

Kommentar til antall arbeidere

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Hvete	Tyskland Kasakhstan Litauen Latvia Norge Polen
Havre	Storbritannia Norge
Emballasje	Danmark Frankrike Norge Polen Sverige
Frø*	Norge

*Frø kjøper vi av norsk agent. Opprinnelsesland Europa, Afrika og Asia.

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Nei

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål:

Vårt mål for rapporteringsåret 2023 har være å profesjonalisere arbeidet i verdikjeden ytterligere internt samt jobbe tettere med leverandørleddet for å bedre felles forretningspraksis. Vi har sett en positiv utvikling blant våre leverandører. Flere har i 2023 gjennomført tredjeparts-revisjonen Smeta (Supplier Ethical Data Exchange) Ethical Audit (SEDEX-revisjon) for å evaluere nivået av etisk og sosialt ansvar i egne leverandørkjeder.

Status:

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

I 2024 er neste steg for oss knyttet til å gjøre en forbedret klassifisering av risiko i forhold til anstendige arbeidsforhold.

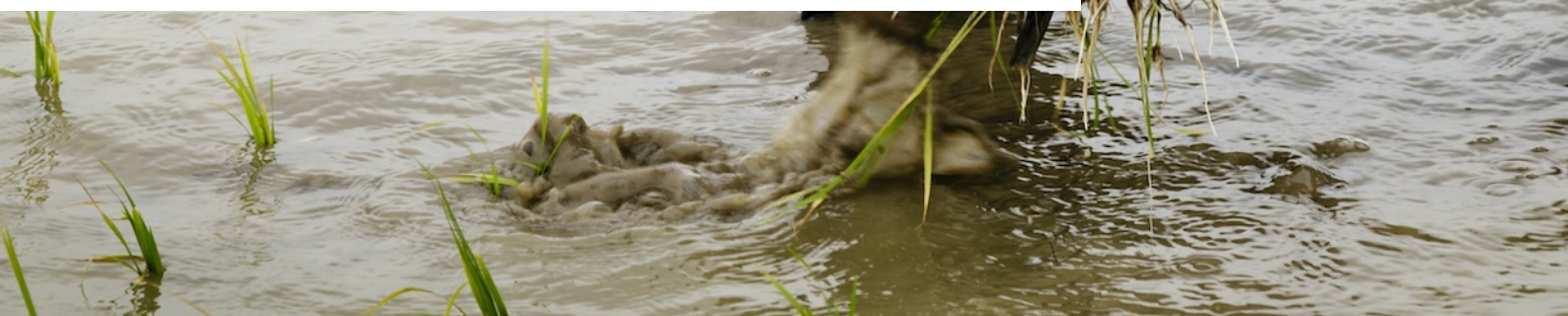
Herunder å tydeliggjøre risiko og risikofaktorer gjennom en vurdering av "sannsynlighet for hendelse" og "konsekvens ved hendelse". Vi skal også ta i bruk "Digitalt risikokartleggingsverktøy" i Etisk Handel Norge.

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

1.A Policy for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.mollerens.no/om-mollerens/baerekraft/>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn, miljø og klima?

Gjennom å redusere miljøbelastningene av virksomheten vår skal vi bidra til å kutte utslippene av klimagasser. Vi har derfor utarbeidet en egen bærekraftstrategi som er et styrende dokument i selskapet, samt vårt eget klimaregnskap som dokumenterer resultatene av vårt arbeid.

Strategien tar utgangspunkt i FN´s bærekraftsmål, verdens felles plan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Siden dette er velkjente mål for våre kunder og samarbeidspartnere, ønske vi å bygge vår strategi på nettopp disse målene.

Vår strategi er utarbeidet for å gi oss klare og tydelige retningslinjer som skal styre oss i riktig retning fremover. Vi har her definert fem hovedsatsningsområder vi skal fokusere på:

1. Redusere matsvinn
  2. Bærekraftig emballasje
  3. Bidra til økt sunnhet i befolkningen
  4. Etisk og bærekraftig verdiskapning
  5. Ansvarlig forbruk og bruk av grønn energi i produksjonen
-

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

Policy for bærekraftig forretningspraksis er utviklet med utgangspunkt i mal fra Etisk Handel Norge. Den er forankret og vedtatt av styret i Norgesmøllene AS.

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner og hvorfor?

Arbeidet innebærer implementering i rutiner vi har knyttet til vår leverandørkjede. Vi jobber systematisk med revisjoner av våre leverandører, inkludert leverandørbesøk, og har faste punkter i vår revisjon knyttet til menneskerettigheter og arbeidsforhold. Norgesmøllene har siden 2022 vært medlem i Future Proof som er et initiativ knyttet til aktsomhetsvurderinger fra Rafto Stiftelsen og Bergen Næringsråd. Dette gir oss et større nettverk lokalt og en ny møtearena ut over Etisk Handel Norge.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og incentivordninger?

Brukes i interne kanaler (intranett) , nettside og intranett.

Aktsomhetsvurderinger ble i stor grad etablert i 2022, de første stegene i implementering i organisasjonen og hos egne ansatte er gjort i 2023, og i tiden fremover vil vi gjøre ytterligere tiltak for å sikre at aktsomhetsvurderinger håndteres på beste måte, blant annet gjennom implementering i selskapets stillingsbeskrivelser med konkretisering av arbeidsoppgaver knyttet til dette feltet.

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

Ansatte innen både kvalitet og innkjøp har i tillegg til bærekraftsansvarlig deltatt på kurs i regi av EHN. Videre er vi tilknyttet Future Proof og deltar også i PwC sitt Bærekraftsnettverk som i stor grad har denne tematikken på agendaen. I kommende år vil nevnte ansatte også prioritere deltakelse på relevante kurs og seminarer innen dette fagfeltet. Det er også opprettet et tverrfaglig internt team innen bærekraft som blant annet vil jobbe med å forberede selskapet til CSRD rapportering.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

Dette er del av vår Bærekraftstrategi som er forankret i ledelsen.

Norgesmøllene har definert sin bærekraftstrategi ut fra utvalgte mål i FN`s SDG og i tråd med våre kunders ønsker og behov. Vi har definert fem hovedmål i perioden 2020-2025 og arbeider kontinuerlig med å følge opp og iverksette tiltaksplaner for å nå og sågar utvide de eksisterende målsetningene våre.

Vi skal sikre at etiske retningslinjer blir en del av alle innkjøp innen 2025. Videre skal vi fortsette å gå gjennom risiko for andre kategorier enn råvarer for å skaffe oss bedre oversikt og kjennskap bakover i leverandørleddet. I 2024 skal vi fortsette systematiske revisjoner der vi følger årshjul for revidering av våre største leverandører.

1.C.2 Hvordan følges virksomhetens strategier og planer for å være ansvarlig og bærekraftig opp av ledelse og styre?

Rapporterer på bærekraft og ansvarlig forretning kvartalsvis i ledergruppen til Norgesmøllene og årlig i selskapets styre.

Hvert fokusområde i Bærekraftstrategien har egne tiltaksplaner som driftsledergruppen og øvrige avdelinger i Norgesmøllene følger opp, arbeidet koordineres av Leder for bærekraft og kommunikasjon

---

1.D Partnerskap og samarbeid med forretningsforbindelser, spesielt leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med forretningsforbindelser, spesielt i leverandørkjeden?

Vi har publisert vår Policy for bærekraftig forretningsutvikling på våre nettsider. Ut over det møtes våre eksisterende og potensielt nye leverandører med Suppliers Questionnaires og Etisk retningslinjer som de må godkjenne og signere før de kvalifiserer til å bli leverandører.

Vår rutine er at leverandører må sende oss sine etiske retningslinjer, alternativt signere våre retningslinjer. På denne måten får vi oversikt over hvordan de arbeider med dette og hva de forplikter seg til.

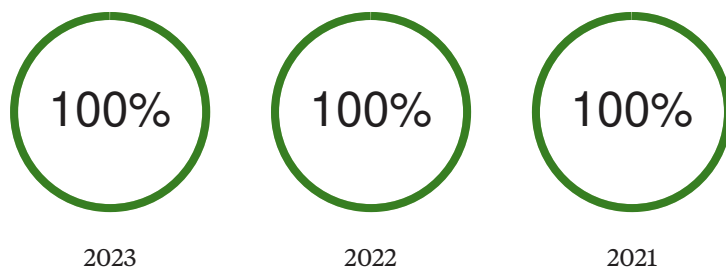
Vi logger hvordan våre leverandører svarer på våre SQ i et eget system. Dersom de ikke kan besvare, blir de ikke godkjent som leverandør. Vi følger dette opp årlig, enten per epost eller i leverandøroppfølgingsprogrammet vårt.

Ut over dette skal vi publisere våre retningslinjer for leverandører på nettsidene våre. På denne måten bidrar vi til mer åpenhet og transparens rundt hvordan vi jobber med leverandørkjeden.

Indikator

Andel av bedriftens leverandører som har akseptert retningslinjer for leverandører

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

Vi erfarer i stor grad at våre leverandører kommer med dokumentasjon på sin virksomhet og at vi får besvart Suppliers Questionnaire. Vi ser også at det er en bredere modenhet hos vår leverandører knyttet til en bærekraftig forretningspraksis. Vi opplever at dette er noe mange av leverandørene nå jobber aktivt med og av den grunn er godt forberedt på når vi stiller spørsmål.

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp virksomhetens faktiske negative konsekvenser og/eller prioriterte vesentlig risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Merk at de prioriterte risikoene dere lister opp i tabellen under vil bli overført til trinn 3 av denne rapporten, hvor dere vil bli bedt om å besvare hvordan dere arbeider med å stanse, forebygge eller redusere den negative påvirkningen.

Prioritert negativ påvirkning / skade	Relatert tema	Geografi
Varestrøm fra Kazakhstan, sikre at opprinnelse er korrekt	Korrupsjon	Kasakhstan
Arbeidsforhold hos rosin-produsenter, lønn og arbeidsforhold hos underleverandører	Fagorganisering og kollektive forhandlinger	Tyrkia
Indirekte utslipp produksjon av korn	Miljø	Norge

Vi ser at det fortsatt er nødvendig med tett oppfølging av risiko knyttet til arbeidsvilkår i noen av de land vi kjøper råvarer fra. Dette innebærer blant annet fokus på at de datablader vi får fra leverandør er korrekt i forhold til opprinnelsesland og hvor råvaren er bearbeidet.

I dialogen med leverandører har vi inkludert et fast punkt på agendaen som knytter seg til aktsomhetsvurderinger og bærekraft (se dokument "risikovurdering av leverandørers evne til å ivareta menneskerettigheter". Dette vil senere også være gjenstand for revisjon ved senere leverandørbesøk (se dokument "revisjonsgrunnlag arbeidsforhold leverandører").

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den negative påvirkningen/skaden ble identifisert og prioritert i denne perioden. b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i denne rapporteringen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor dere har valgt å ikke prioritere disse i det videre arbeidet; c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med; d) om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

Vi har mottatt Etisk Handel Norge sitt risikokartleggingsverktøy og er kjent med det. Videre har vi også holdt oss oppdatert via Sedex. Norgesmøllene har valgt å handle med leverandører som har godkjente kvalitetssystemer og etiske retningslinjer, reviderer disse og analyserer risiko ut fra det. Eventuell negativ påvirkning på miljø kartlegges gjennom klimaregnskap (Scope 1,2 og 3) hos CemaSYS.

For å kartlegge og identifisering av risiko benyttes følgende hovedkilder:

- a. Risikoland er plukket fra listen Country Risk Classification. Country Risk Classification (oecd.org)
- b. Varegrupper fra Direktoratet for forvaltning og økonomistyring.
<https://anskaffelser.no/samfunnsansvar/sosialt-ansvar/hoyrisikoproduktlisten/mat-og-drikk>
- c. I tillegg benytter vi fagmiljøer og presse sin dekning av geopolitiske forhold og informasjon om klimatiske forhold som kan påvirke avlinger og dermed tilgjengelighet og pris på produkter. Råvareknapphet og høye priser kan være trigger for utnyttelse av arbeidskraft, korrupsjon og negativ miljøpåvirkning.

Vi et begrenset antall råvarer direkte selv. Den største og viktigste råvaren vår er korn. Leverandørkjeden på korn har vi god kontroll på. Den består av aktører og agenter vi har handlet med i en lang periode og som vi har besøkt flere ganger. Våre foretrukne leverandører av korn er Norden og Nord-Europa, som alle representerer lav risiko versus arbeidsforhold. Ved behov for supplement av korn hvis det er manglende tilgang i våre prioriterte markeder, supplerer vi fra Kazakstan. Dette landet er valgt med kunnskap om de varsler om aktsomhet som OECD sin klassifisering av risiko ved land representerer. Handel med dette landet innebærer at vi ønsker å være ekstra aktsom. Behovet for å følge opp landet er forsterket av Russlands krigføring. Korn fra Kazakstan transporteres gjennom Russland. Informasjon er i hovedsak fremskaffet i dialog med leverandører, vi har også vært i kontakt med Norsk Sikkerhetsmyndighet angående situasjonen i Ukraina/Russland i fbm transport av varer fra Kazakhstan, andre interessenter har ikke vært vurdert som relevant. Vi følger vår leverandør i Kazakstan opp med revisjonsbesøk, både egne og revisjoner utført av en annen part i verdikjeden, som Felleskjøpet Agri. Arbeidsforhold står her sentralt i revisjonen. Vi opplever dessverre at dokumentasjon rundt arbeidsforhold er vanskelig tilgjengelig. Vi vil derfor fortsette å følge dette opp i 2024.

For andre råvarer enn korn har vi valgt å samarbeide med handelshus/tradere som har høy kompetanse i handel med råvarer fra risikoland ihht. OECD klassifisering. Dette er råvarer som eksempelvis gresskarkjerner, solsikkefrø, linfrø og rosiner. Bruk av samarbeidspartner gjøres blant annet for å redusere egen forretningsmessig risiko knyttet til disse innkjøpene. Vi etterspør og foretrekker imidlertid at valgte handelshus/tradere er medlem av Etisk Handel Norge eller tilsvarende internasjonale organisasjoner som stiller krav om aktsomhetsvurderinger og dokumentert oppfølging av arbeidsforhold hos råvareleverandører. Her er det ønskelig at tredjepartsrevisjoner som Sedex/Smeta gjennomføres. Våre samarbeidspartnere handelshus/tradere revideres to ganger årlig av oss.

Landbruksvarer som importeres har vanligvis lange verdikjeder og det er vanskelig å få innsikt bak til primærleddet. Selv om aktørene i flere ledd er Sedex medlemmer og har hatt SMETA revisjoner synes vi at vi mangler innsyn i forholdene i de første leddene i kjeden, som bonde og første transport og lagersted. Fremover vil vi prøve å vurdere mer transparente verdikjeder for å få mer erfaring med aktsomhetsvurderinger og muligheter for påvirkning.

I 2024 er neste steg for oss knyttet til å gjøre en klassifisering av risiko i forhold til anstendige arbeidsforhold. Herunder å kategoriserer faktorene gjennom en vurdering av "sannsynlighet for hendelse" og "konsekvens ved hendelse". Dette vil sette oss i enda bedre stand til å både kartlegge, prioritere og håndtere den forretningsmessige risikoen i leverandørkjedene våre.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert i kartleggingen i egen virksomhet, leverandørkjeden eller hos forretningsforbindelser i rapporteringsåret og hvordan disse er håndtert

God sporbarhet på våre produkter som gir oss informasjon om leverandørkjeden. Som nevnt i forrige punkt, har vi god kontroll på korn. For andre råvarer enn korn har vi valgt å samarbeide med handelshus/tradere som har høy kompetanse i handel med råvarer fra risikoland ihht. OECD klassifisering.

Omtrentlig estimerer vi at 97% av alt vi kjøper inn er korn.

A woman in a blue lab coat and cap is shown in profile, looking down at a laptop in a laboratory setting. Other people in similar attire are visible in the background, working at their stations. The scene is brightly lit with overhead fluorescent lights.

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FN's bærekraftsmål.

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø:

Prioritert negativ påvirkning/skade	Varestrøm fra Kazakhstan, sikre at opprinnelse er korrekt
Overordnet mål :	Sikre at vi har fokus på risiko
Status :	Fortløpende vurdering ut fra risikoanalyse
Mål i rapporteringsåret :	Sikre at opprinnelse på korn er korrekt i henhold til vår bestilling.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Vi reviderer Felleskjøpet Agri vedrørende kjøp av korn i Kazakhstan. I revisjonen har vi gjennomgått risiko ved vareflyt fra Kazakhstan til Norge. Dette vil være en kontinuerlig aktivitet for å sikre korrekt opprinnelse på kornet.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Våre aktiviteter skal sikre at vi har kontroll på varestrøm korn fra Kazakhstan.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Arbeidsforhold hos rosin-produsenter, lønn og arbeidsforhold hos underleverandører
Overordnet mål :	Få bedre kontroll på leverandørkjeden for å evaluere risiko
Status :	Påbegynt
Mål i rapporteringsåret :	Forberede en mer målrettet revisjon hos den agenten vi handler mest om (eksempelvis følge et produkt lenger bak i verdikjeden).

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

I 2023 hadde vi utfyllende revisjoner av vår hovedleverandør på råvarer. Vi ba spesifikt om dokumentasjon på produksjon av rosiner fra Tyrkia, og fikk dette. Deriblant mottok vi produsentens etiske retningslinjer. Vi følger videre opp med samme type revisjon for frø i 2024 og forventer å få langt bedre innsyn i denne verdikjeden.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Fortsette implementering og gjennomføring av rutiner for leverandørrevisjoner i 2024.

Prioritert negativ påvirkning/skade	Indirekte utslipp produksjon av korn
Overordnet mål :	Redusere våre utslipp
Status :	Påbegynt
Mål i rapporteringsåret :	Vi har laget Klimaregnskap med Scope 1,2 og 3. Med dette underlaget kan vi se hvor våre utslipp oppstår og da også hvor vi kan sette inn korrigerende tiltak for reduksjon

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Bilpark er el-biler, vi etterspør energieffektiv / lavutslipplogistikk, implementerer bruk av ny produksjonslinje for melposer (tettere pose, mindre matsvinn), solceller på tak på møller. I 2024 lanserte vi et viktig verdikjedeprojekt i samarbeid med Yara, Felleskjøpet Agri og Reitan Retail/Rema 1000. Prosjektet skal bidra til å redusere klimagassutslipp i verdikjeden for korn i Norge, helt fra gjødsel på åkeren til sluttprodukt som selges i dagligvare. De første produktene planlegges lansert ultimo 2025.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

I 2024 jobber vi med tiltak nevnt ovenfor i tillegg til at vi fortsetter vårt prosjekt som handler om å bli mer sirkulær gjennom å utnytte restråstoffer og prøve å lage et nytt biobasert materiale. Dette er for å redusere svinn i produksjonen og således også vårt klimagassavtrykk. Vi investerer også i solcelleanlegg på våre møller.

3.B Andre tiltak for å håndtere negativ påvirkning/skade:

Beskriv virksomhetens tverrgående tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning/ skade på mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

Leverandører med sertifiseringer, gode logistikk løsninger, kort leveringsavstand er stikkord som beskriver hvordan vi jobber for å redusere faren for negativ påvirkning i leverandørkjeden.

Vi handler hovedsakelig fra Europa og fra sertifiserte råvareleverandører. Vi har svært få andre råvarer enn korn fra mekanisert og moderne landbruk, og når vi handler økologiske råvarer skal de være sertifiserte ihht Debio. Sertifiseringer gir oss en indikasjon på at arbeidere har gode lønns- og arbeidsforhold i produsentleddet. Som nevnt tidligere har vi systematisk arbeidet med å samle vårt innkjøpsvolum hos en agent i Norge. Vi har kontinuerlige møter med denne agenten som også er tilknyttet Etisk Handel Norge.

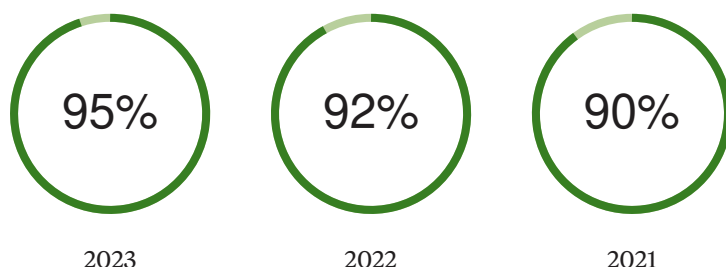
3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Vi har ikke så lange ledetider og har gode prognoser slik at vi sjelden har utfordringer knyttet til dette

Indikator

Andel av bedriftens leverandører som bedriften har hatt forretningsforhold med i mer enn tre år

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Ved innkjøp av sjokolade og kakao kjøper vi kun produkter sertifisert fra enten Rain Forest Alliance eller Cocoa Horizons.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Vi etterspør dokumentasjon på fagorganisering og mulighet for kollektive forhandlinger som del av vårt leverandør revisjon.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

Alle ansatte som skal jobbe med dette skal ta kurs hos EHN samt innhente kunnskap gjennom nettverk og/eller fagkonferanser. Videre deles dette med organisasjonen i avdelingsmøter og prosjektmøter gjennom året.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

Det er noe vi er lovpålagt og selv revideres på årlig og således er noe vi har fokus på.

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Vi jobber samvittighetsfullt med klimaregnskap som forbedres og gir oss stadig ny innsikt for hvert rapporteringsår. Dette gir oss mulighet til å se hvor vi har store utslipp og hvordan vi kan redusere dem i dialog med våre leverandører og logistikkoperatører.

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåking av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere virksomhetens implementering og arbeid med aktsomhetsvurderinger, og hvordan evalueringen gjennomføres i praksis:

Vi har satt ned en arbeidsgruppe internt for å ansvarliggjøre ulike funksjoner. Ansvar for aktsomhetsvurdering og overvåking av risiko vil ligge hos ansatte i innkjøp, kvalitet og bærekraft i samarbeid.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør at virksomhetens tiltak for å identifisere, forebygge og redusere negativ påvirkning faktisk fungerer

Vi håper og tror at vi ved å ha god kontroll over et fåtall sertifiserte leverandører fra Europa unngår høy risiko. Gjennom vårt leverandøroppfølgingsprogram og dialog med leverandører opplever vi åpenhet og god dokumentasjon.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

Vi kommuniserer offentlig på våre nettsider, samt besvarer alle henvendelser vi får. Til dags dato har vi ikke opplevd å bli kontaktet av berørte ansatte fra leverandørkjeden, men vi vil tilføye informasjon om dette i dialog med hovedleverandører og deres tillitsvalgte.

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Informasjon om dette ligger på våre nettsider. Der ligger også kontaktinformasjon til kommunikasjonsansvarlig som vil sørge for at alle henvendelser blir esvart.

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

Vi har tilgjengeliggjort et responsskjema på våre nettsider som kan benyttes hvis man har spørsmål til oss. Det er også mulig å sendes oss e.post eller ringe vårt kundesenter. Nevnte informasjon finnes på forsiden til selskapets nettsider. Våre responstider følger krav definert i åpenhetsloven.

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø

Vi samarbeider tett med våre leverandører og følger opp at de forplikter seg til vår policy. Dette planlegger vi å ta inn i kontrakter (nye og ved fornyelse) slik at vi kan få dokumentasjon fra leverandører og arbeidstilsyn.

Vi er med i ulike fora og håper at vi gjennom et aktivt medlemskap i Etisk Handel Norge kun vil bli bedre rustet til å møte situasjoner der eventuell gjenoppretting er nødvendig. Interne rutiner hos oss og et stadig økt fokus på tematikken gjør at vi å rigger organisasjonen og skrur oss mer sammen om å tilegne oss kunnskap om dette, samt beskrive ytterligere rutiner.

Vi er først og fremst en liten organisasjon med få leverandører og et oversiktlig leverandørledd. De råvarene det knytter seg mer risiko til, jobber vi målrettet med sammen med agent.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

---

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte i egen virksomhet og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere samt lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer, når det er aktuelt

Beskrevet tidligere. Vi forplikter oss til å samarbeide om gjenoppretting dersom det er aktuelt.

Kontaktinformasjon:

Norgesmøllene AS

Vidar Haugsdal, Leder for kommunikasjon og bærekraft

vidar.haugsdal@norgesmollene.no